

A novemberi szél és az emlékezés együttesen pirosra csípték ráncos arcát. Szórakozottan forgatta kezében kissé viseltes, valamikor szebb napokat látott szürke kalapját. A falusi templom külső falán fekete márványtábla díszelgett. Az öregúr szálfá egyenes háttal állt előtte. Az aranyló névsor egyetlen összefolyó masszává sűrűsödött könnyező szemei előtt.

1945 áprilisának végén három gyermek szaladgált önfeledten a falu vásárterén, mely békeidőben marhalegelőként volt használatban a hétköznapokon. Szabadnak és újból vidámnak érezték magukat. A gyermeki lélek csodálatos tud lenni. Egy körömhegynyi jóért, napfényért cserébe feledni bírják hosszú évek poklát. A sötét pincék penészes, dohos szagát melynek nyirka csontig hatolt, a gyomrot és belet facsaró éhséget, a torkot szorongató jeges rémületet egy-egy bombázás alkalmával. A bűzlő döglött állattetemek és a több napig fedetlenül heverő csonkolt katonák iszonyú látványa egy csapásra hét lakat alá került agyuk rejtett zugába, amint a szabadság hírével egy időben a napsugár is melegen megcirógatta sápadt-sovány arcocskájukat.

Mint a karámból kiszabadult megzabolázhatatlan kiscsikók nyargalásztak fel és alá a rét frissen zöldellő illatos fűvén. Habzsolták az élet alapvető örömeit; a fényt, friss levegőt, egymás társaságát és a saját hangjukat. Végre nem kellett suttozniuk, nehogy bajt hozzanak magukra és a családjukra. Szabad volt rikoltozni, énekelni, magukról és az egész világról megfélemlítkezve igazi gyerekként viselkedni. Boriskának volt a legszebb hangja az összes iskolás közül. A 10 éves lányka éneke, ahogyan tisztán felcsendült, mint egy víg pacsirta trillázása, betöltötte a millió kis éledező bogárkától zsongó levegőt. Leheveredett a fűbe Boriska mellé öccse Jocó is, majd kisvártatva dörmögve csatlakozott az alkalmi kórushoz, Bálint az unokatestvérük is. Jocó, akire ősszel már várt az első iskolai éve, nagyon büszke volt magára, hogy a nagyokkal együtt játszhat. Unokabátyjának, Bálintnak a barátsága számára szinte megtiszteltetés volt. Bátor fiú hírében állott faluszerte, még a felnőttek is egyfajta csodálattal viseltettek iránta. Édesanyja várandósan maradt magára, párja az elsők között veszett oda a fronton. Az asszonynál a legnagyobb ostrom alatt indult meg a szülés. Bálinttal egymagukban vacogtak a kertjük végében ásott bunker mélyén. A sikító katyusák rémisztő hangjánál csak anyja ordítása volt nagyobb. Bálint azon az éjszakán felnőtté vált, lélekben megerősödve, leküzdve saját és a helyzet korlátait, világra segítette - anyja útmutatásai segítségével- saját kishúgát.

Jocó mámorosan hasra vágta magát a fűben, homlokát odaszorította a földhöz, melyből a visszavonhatatlan tavasz, bódító illata áradt. Mutatóujján enyhe csiklandozást érzett.

Odapillantva egy katicabogarat vett észre, amint hártvány szárnyait előrebentve repüléshez készülődött. Diadalittas kiáltással mutatta ujjacskája díszvendégét társainak. Ez is egy volt a sok csoda közül, mely az utóbbi idők történései végett kimaradt az életükből. A bogárka, mintegy megrettenve a hangos ujjongástól, szétnyitotta szárnyait és elszállt a kezéről. A gyerekeknek több sem kellett, felpattantak és üldözőbe vették a tovatűnő szökevényt. Mint három sovány angyal szökdéltek visongva, nevetgélve ide-oda a hatalmas réten. Először fel sem tűnt nekik, hogy Bálint mikor terült el a földön. Izgatott kiabálására figyeltek fel és rögtön rohantak vissza a hang irányába. A fiú furcsa lábtartással ülve, megbabonázva nézte a felbukását okozó tárgyat. Egy sárgán csillogó rakétafej volt félig belefúródva a talajba. Boris megmarkolta öccse mindkét kezét és maga felé fordította a fiút. Egészen közel hajolt az arcához és lázasan suttozott neki:

- Azonnal rohanj haza és szólj a felnőtteknek, hogy mit találtunk! Eridj gyorsan, hozz segítséget!
- Miért nem jöttök ti is?

- Bálintnak eltörött a lába. Segíték neki felállni és biztonságba húzódni. Iparkodjál Jocókám! Jocó kétségbeesve kapaszkodott nővére elszánt tekintetébe, majd egy utolsó gyors pillantást vetett Bálint fájdalomtól eltorzult arcára és futásnak eredt a falu irányába. Még el sem érte a legelő határát, mikor iszonyatos erejű robbanás rázta meg a környéket. Fel is bukott a nagy rohanás közben, térdéről a bőr cafatokban lógott. Nem törődve fájdalommal nővére és unokatestvére nevét kiabálva iramodott abba az irányba, amerre sejteni vélte őket. A faluban a detonáció hangjára az emberek ijedten vették számba hozzátartozóikat, s akinél hibádzott a létszám, lélekszakadva indult gyalog vagy biciklin meglelni az elkóborlót. Minden héten kidobolta a kisbíró, hogy aki robbanófejet, lőszert talál, ne nyúljon hozzá. A szülők szintén óva intették csemetéiket, de Ádám és Éva óta a tiltott gyümölcs volt mindig a legédesebb. Az emberek Jocót térdre rogyva találták a hatalmas kráter szélén, melyet a robbanás vájt a legelő közepébe. Édesanyja sikoltozva rohant feléje, két karját ölelésre tárva szét.

- Jocókám! Hála Istennek, hogy élsz! Hát Boris merre van?
Könnyektől maszatos tekintetét anyjára emelte:
- É-é-édes a-a-anyám...

Az öregúr félhangosan mormolta el a miatyánkot.

- M-m-mindörökkön ö-ö-örökké. Á-á-á-men.

Reszkető kézzel keresztet vetett a fekete márványtábla előtt, mely aranyló betűkkel hirdette a II. világháború katonai és civil áldozatainak nevét. Ott voltak olvashatóak az ő veszteségei is.

Édesapja, nagybátyja a fronton haltak hősi halált. A falu két gyermekáldozatot könyvelhetett el a háború számlájára. Vincze Boriska élt 10 évet, Tóth Bálintka élt 12 évet.

Vincze József fejébe tette szürke kalapját, megtapogatta ballonkabátja zsebét. Megnyugodva érezte, hogy a gyufás skatulya ott lapul a mélyén. Fáradt léptekkel elindult a temetőbe, hogy gyertyát gyújtson szeretteiért, mint minden esztendőben halottak napján.